

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettua lakia siten, että siinä säädettäisiin yleisötapahtumien järjestäjille tarkoitettu uudesta tuesta. Kyseessä olisi ennakkollinen maksusitoumus, joka annettaisiin tapahtumanjärjestäjälle tämän ilmoittamia kustannuksia vastaten. Jos tapahtuma lain tai viranomaisen määräyksen johdosta peruttaisiin, maksettaisiin korvaus ennakkoon ilmoitetuista, toteutuneista kustannuksista. Tapahtumatakuuta hakisi tapahtumanjärjestäjä, mutta takuun perusteella maksettava korvaus peruuntuneista tapahtumista maksettaisiin myös tapahtumanjärjestäjän hakemuksessaan ilmoittamille tapahtuman alihankkijoille. Jos tapahtuman laajuutta rajoitettaisiin lain tai viranomaispäätöksen nojalla, maksettaisiin osittainen korvaus toteutuneista kustannuksista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tapahtuma-ala.....	4
1.2 Hallituksen exit-strategia	7
1.3 Tapahtuma-alan tukijärjestelmät eräissä Euroopan maissa.....	9
1.4 Valmistelu.....	10
2 Keskeiset ehdotukset.....	11
3 Vaikutukset valtiontalouteen	11
3.1 Suhde EU:n valtiontukilainsäädäntöön.....	12
3.2 Tapahtuma-, kulttuuri- ja luovien alojen muut tukitoimet	12
3.3 Liikunnan alan avustukset.....	13
4 Vaikutukset tapahtuma-alan yritystoimintaan	13
4.1 Vaihtoehtoiset tavat tapahtuma-alan tukemiseksi	14
4.2 Arvio vaikutuksista alan taloudelliseen tilanteeseen.....	14
5 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto.....	15
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	16
7 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	17
LAKIEHDOTUS	20
Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta	20

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Kustannustukea koskevaa lakia säädettyä koko valtakunnassa, mukaan lukien Ahvenanmaalla, vallitsivat valtioneuvoston ja tasavallan presidentin yhteistoiminnassa 16.3.2020 toteutamat poikkeusolot. Poikkeusolot eivät tätä esitystä valmistellessa ole voimassa, mutta COVID-19 -pandemian vaikutukset yritystoimintaan ovat kaikilla alueilla vakavat.

Asian perustuslakioikeudellista ulottuvuutta on käsitelty hallituksen esityksessä (HE 22/2021). Erityisesti sulkemisesta aiheutuvien menetysten korvaamisesta on lausuttu seuraavaa. Perustuslakivaliokunta on aiemman ravitsemisliikkeiden väliaikaisen sulkemisen osalta todennut (PeVL 7/2020vp), että sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta merkitystä on myös sillä, millaisia mahdollisuuksia elinkeinonharjoittajalla on sopeuttaa toimintaansa lainsäädännön muutoksien. Valiokunta piti ottaen huomioon sääntelyn poikkeuksellisen huomattavat vaikutukset ja vaikutusten äkillisyys välttämättömänä, että lailla säädetään sekä kiellon aiheuttamien menetysten kohtuullisesta kompensoimisesta, että vaikutuksia lieventävistä järjestelyistä elinkeinonharjoittajille.

Hallitus ja ministeriöt valmistelevat rajoituksia ja suosituksia, jotka voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön. Lisäksi lainsäädäntöä ja muuta ohjeistusta päivitetään vastaamaan epidemiatilannetta. Rajoituksissa ja suosituksissa huomioidaan niiden vaikutukset epidemiatilanteeseen, talouteen ja ihmisten hyvinvointiin.

Valtioneuvosto on koonnut tiedotteita voimaan tulevista rajoituksista ja suosituksista: <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/valmistelussa-olevat-ja-voimaan-tulevat-rajoitukset>.

Nämä rajoitukset ja suositukset eivät toistaiseksi ole suoranaisesti tarkoittaneet tapahtumien kieltämistä, mutta niillä on ollut se tosiasiallinen vaikutus, että tapahtumien järjestäminen on voinut vaikeutua tai estyä. Tästä syystä hallitus on päättänyt laajasta tapahtuma- ja luovien alojen tukitoimista, joista yhtenä osana on tapahtumatakuun säätäminen, jotta tapahtuma-alan toimintaedellytysten merkittävää huonontumista voidaan jossain määrin lieventää.

Tapahtuma-alan toimintaa koskevissa selvityksissä ja hallituksen esitysluonnosta koskevassa lausuntopalautteessa on ilmennyt, että tapahtuma-alan sopimusrakenne mahdollistaa alihankintasopimusten purun jopa sanktioitta, jos tilaisuus syystä tai toisesta peruutetaan. Alalla on tästä sopimuskäytännöstä johtuen jonkinlaisia edellytyksiä sopeutua äkilliseen kriisiin. Tapahtumalalla on kuitenkin laaja ns. ekosysteemi, joka koostuu erilaisista alihankkijoista, näiden alihankkijoista, ja viime kädessä yksittäisistä toiminimi- tai yhden henkilön yrityksistä, ammatinharjoittajista ja ns. freelancer -toimijoista. Tapahtuman peruutuksen sattuessa tämän ryhmän tilanne on usein huono, koska sopimuksen peruuttaminen saattaa aiheuttaa heille tilanteen, jossa esimerkiksi jo tehdystä työstä ei voida saada korvauksia.

Edellä mainitusta syystä hallitus on valmistellut tämän tapahtumatakuun lisäksi useita toimia, joita kohdistetaan tähän ekosysteemiin: näitä ovat mm. opetus- ja kulttuuriministeriön erilaiset tapahtuma- ja freelancer -kenttään kohdistuvat avustukset (kohdassa 3). Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee yrittäjien työmarkkinatuen jatkamista.

Aiemmista tuki-instrumenteista on tapahtuma-alalle myönnetty tukea seuraavan laskelman mukaisesti. Laskelma perustuu arvioon, joka on tehty erilaisten toimialaluokitusten perusteella. Tapahtuma-ala ei sellaisenaan ole itsenäisenä luokituksena TOL-luokissa.

- Business Finland 81 M€
- Valtiokonttori Kustannustuki I 11 M€
- Valtiokonttori Kustannustuki II 24 M€
- Yksinyrittäjätuki/kunnat 2 M€
- ELY-keskukset 5 M€
- Lisäksi OKM:n hallinnonalalta on myönnetty valtionavustuksina ja apurahoina taiteen ja kulttuurin toimialalle vuoden 2020 lisätalousarvioiden perusteella 110 milj. euroa lisämäärärahaa koronasta aiheutuvien vahinkojen vähentämiseen. Vuoden 2021 ensimmäisessä lisätalousarviossa osoitettiin taiteen ja kulttuurin toimialalle lisäksi 20 milj. euroa.
- OKM on myöntänyt korona-avustuksina liikuntatapahtumiin 1,5 milj. euroa.
- Kokonaisuudessaan luovien alojen/tapahtuma-alan tuet ovat tähän mennessä tämän tarkastelutavan mukaan olleet **245 M€**.

1.1 Tapahtuma-ala

Tapahtuma-ala on monimuotoinen ala jota yhdistää lähinnä erilaisten yleisötilaisuuksien järjestäminen osana muuta toimintaa tai pääasiallisena toimintana. Tapahtumajärjestäjien kirjo on moninainen, kulttuuritilaisuuksista ja festivaaleista alkaen erilaisiin messu- ja markkinointitilaisuuksiin (tuote-esittely) ja uskonnollisiin tapahtumiin asti. Myös tapahtumien järjestäjien yrityskoko, liikevaihto ja henkilöstömäärä voivat vaihdella merkittävästi. Tyypillistä on, että varsinaisilla alan ammattimaisilla toimijoilla on ympärivuotiset, pienehköt organisaatiot tapahtumien järjestelytehtävissä, ja tapahtuman läheystyössä sen järjestämiseen kytketään vaihteleva määrä erilaisia alihankkijoita (ääni- ja valototeutus, esiintyjät ml. muusikot, ravitsemisalanelvelut, jne.). Tapahtumia voidaan järjestää ympäri vuoden, mutta taloudellisesti merkittävintä tapahtumien järjestämisaikaa on kesä, jolloin olosuhteet mahdollistavat mm. suurimuotoisten ulkoilmafestivaalien järjestämisen.

Tapahtumateollisuus ry:n toimialaraportin mukaan (Turun kauppakorkeakoulu) tapahtumateollisuus on kaiken kaikkiaan 2,35 miljardin arvoinen toimiala. Tapahtumateollisuudessa toimii 3 200 yritystä ja ala työllistää yhteensä lähes 200 000 ihmistä, joista 20 000 vakituisesti. Perinteiset toimialat näkyvät tuotantolaitostensa ja toimipaikkojensa kautta, mutta tapahtumateollisuudessa tällaisia ei juuri ole, koska tapahtumia tuotetaan vaihtelevissa paikoissa ja aina väliaikaisesti olemassa oleviksi. Tapahtumien järjestäminen perustuu yritysverkostojen yhteistyöhön.

Yksittäisen tapahtuman toteuttamiseen saattaa osallistua useita satoja eri yrityksiä tuotantoprosessin eri vaiheissa. Tuotantoprosessi voi kestää viikoista useisiin kuukausiin, jopa vuosiin. Työntekijämäärällisestä suurin ja näkyvin osa prosessia on itse tapahtuman toteuttaminen.

Tapahtumateollisuudessa on myös pysyvämpiä ja tunnistettavampia tuotantolaitoksia. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset messu- ja kongressikeskukset, urheiluareenat, konserttitalit, elokuva-teatteri ja teatterit, museot ja huvipuistot. Perinteisten toimialaluokitusten valossa näitä toimintoja ei kuitenkaan ole tilastoitu itsenäisenä toimintana eikä näin ollen myöskään muodostu helposti saatavilla olevaa kokonaiskuvaa alan elinkeinopoliittisesta merkityksestä.

Tapahtumia voidaan luokitella esimerkiksi seuraavasti: taide- ja kulttuuritapahtumat, opetukselliset tai tieteelliset tapahtumat, kulttuuriset juhlat, uskonnolliset tapahtumat, urheilutapahtumat, viihdetapahtumat, virkistystapahtumat, poliittiset tai valtiolliset tapahtumat, liiketoiminnan ja kaupankäynnin (markkinoinnin) tapahtumat, sekä järjestäytymättömät tapahtumat.

Tapahtuman järjestäjänä voi olla ammattimainen tapahtumajärjestäjä, tai sitä voi järjestää jokin muu yritys tai taho. Tapahtuman järjestäjä tavanomaisesti ostaa erilaisia palveluita ammattimaisilta tapahtuma-alan yrityksiltä. Tapahtuma voi olla kertaluonteinen tai toistuva, ja se voi tapahtua myös virtuaalisesti. Tapahtumia voidaan järjestää myös yksityisessä perhepiirissä. Tapahtumateollisuuteen kuuluu sekä toimijoita, joiden koko liiketoiminta, tai valtaosa liiketoiminnasta, liittyy tapahtumiin, että toimijoita, joille tapahtumaliiketoiminta on vain osa kokonaisuutta. Tapahtumaa toteuttavaan verkostoon voi kuulua mm. tapahtumatilojen vuokraus, tapahtumien ammatillinen tuottaminen tai tapahtumatekniikan vuokraus ja erilaisia palveluita. Turvallisuus- ja kuljetuspalveluyrityksille tai ravintola-alan toimijoille tapahtumapalvelut voivat puolestaan tuoda vain osan kokonaisliikevaihdesta.

Tapahtumien suorat vaikutukset liittyvät tapahtumien tuottamisen synnyttämään liiketoimintaan (tapahtumateollisuus). Toissijaiset vaikutukset näkyvät tapahtumatuotantoa palvelevien yritysten liiketoiminnassa (esimerkiksi majoitus-, ravintola- ja kuljetuspalvelut). Kolmantena ulottuvuutena on tapahtumaturismi sekä tapahtuman kävijöiden harjoittama kulutus.

Tapahtumateollisuutta on alettu määrittää varsin hiljattain eli keväällä 2020 kun koronapandemian vuoksi asetetut rajoitteet käytännössä sulki toimialan ja sitä ennen voimakkaassa kasvussa olleen toimialan kehitys pysähtyi. Alan yritykset ja työntekijät eivät ole järjestäytyneet kattavasti. Alalla on ns. epätyypillisiä työ- ja toimeksiantosuhteita, jotka eivät välttämättä rekisteröidy viranomaisille verottajaa lukuun ottamatta. Tämä järjestäytyneisyyden puuttuminen aiheuttaa myös rajoitteita täsmällisesti suunnattavan tukipolitiikan suunnitteluun ja toteuttamiseen korona-aikana ja muutoinkin.

Tapahtumateollisuus on osa niin sanottua luovaa taloutta, jolla viitataan toimintaa, jossa aineeton pääoma on merkittävä tuotannontekijä fyysisen pääoman rinnalla.

Tapahtumiin liittyvät palvelut voidaan luokitella seuraavalla tavalla:

- esiintyjä- ja ohjelmapalvelut: esiintyjä- ja ohjelmavälitys, artisti- ja manageriyhtiöt, muu tapahtumien ohjelmasisällön suunnittelu ja tuotanto
- tapahtumateknologian palvelut, myynti ja vuokraus: valo-, ääni, video-, ja efektisuunnittelu, laitteiston vuokraus ja rakennus, tapahtumateknologian asiantuntijapalvelut
- tapahtumarakentamisen palvelut, myynti ja vuokraus: lava- ja kalusterakenteet, messu- ja näyttelyrakenteet, teltat, muut tapahtumarakenteet ja –kalusto, rakentaminen ja suunnittelu-lipunmyyntipalvelut: lipunmyynnin ja osallistumisen palvelut ja laitteistot
- tapahtumien oheispalvelut: tapahtumacatering, tapahtumaturvallisuus, tapahtumamyymälät, tapahtumahenkilöstö
- suunnittelu ja konsultointi: tapahtumaliiketoiminnan, sponsoroinnin, konseptoinnin ja markkinoinnin palvelut, muotoilu, suunnittelu ja konsultointi
- digitaaliset tapahtumapalvelut: tapahtuma-alalle suunnatut digitaaliset palvelut, ohjelmistot ja sovellukset

HE 79/2021 vp

- muut tapahtuma-alan erityispalvelut: muut tapahtuma-alalle suunnatut tuotteet, laitteistot ja palvelut

Suoranaista eriteltyä tilastotietoa tapahtumajärjestäjien liikevaihdosta ei ole. Ristiin tarkastelemalla erilaisia tutkimus- ja kartoitustietoja voidaan päätyä seuraaviin johtopäätöksiin. Tapahtuma-alaan voidaan lukea:

- Tapahtumajärjestäjät (yksittäiset ja vuosittaiset tapahtumat) n. 500
- Tapahtumatilat jotka tuottavat omaa ohjelmaa (sis. taidekeskukset) n. 100
- Ravintolat ja nk. venuet – musiikin keskeisin esitysalue n. 350 sekä n. 200 kesälavaa
- Urheilun sarjatoiminnan tms. jatkuvan tapahtumatoiminnan tuottajat n. 150
- Yritysten asiakastilaisuudet (ajettu alas kokonaan)

Tapahtumateollisuus ry:n kartoituksessa ammattimaisia tapahtumajärjestäjiä on 83, joiden liikevaihdon keskiarvo on 4,8 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemien festivaalien (16) liikevaihdon keskiarvo on 1,6 milj. euroa (julkinen tukiosuus n. 25 %), Finland Festivalsin 76 jäsenen liikevaihdon keskiarvo on 0,6 milj. euroa. Toimialaluokituksen perusteella voidaan poimia yli 200 tapahtumajärjestäjää.

Turun kauppakorkeakoulun laajemman tutkimuksen (2020) perusteella toimijat, joiden liikevaihto on yli 100 000 euroa jakaantuvat kokoluokkiin seuraavasti:

liikevaihto tuhatta €	100-250	250-500	500-1 000	1 000- 5 000	5 000- 10 000	yli 10 milj.euroa
%	53,7	15,1	13,2	12,7	3,5	1,8
kpl		269	235	226	62	32

Tässä tilastossa on mukana muitakin alan toimijoita kuin tapahtumajärjestäjiä ja tapahtumatiiloja. Voidaan kuitenkin arvioida, että ainakin kolme suurimman liikevaihdon ryhmää edustavat pääasiassa näitä toimijoita. Pienemmän liikevaihdon toimijat ovat pääasiassa alihankkijoita.

Alaa koskevassa toimialaraportissa esitetään seuraavia tunnuslukuja:

- alan kokonaisliikevaihdoksi arvioidaan 2,35 miljardia euroa
- vakituisia työpaikkoja on 20 000, tilapäisiä työpaikkoja on noin 120 000–175 000
- taseen suhde liikevaihtoon on 0,74: yleisesti katsottuna alalla toimitaan varsin matalalla taseella, toiminta ei vaadi isoa pääomaa tai investointeja.
- ala on hyvin työvoimakas: työntekijä tuottaa keskimäärin 100 000 euron liikevaihdon
- nettotulos eli alan kannattavuus on välttävä (2,7 %), samoin pääoman tuotto (3,8 %), ja omavaraisuusaste (17,8 %)

Yli 25 % yrityksistä raportoivat tuloksensa olevan välillä 0–5 % liikevaihdosta. Kolmasosa yrityksistä olivat tappiollisia 2019 ja vastaavasti 22 % yrityksistä raportoivat yli 10 % tulosta. Matala omavaraisuusaste ja maksuvalmius yhdistettynä matalaan kannattavuuteen heikentää alan mahdollisuuksia kohdata kriisejä kuten koronaepidemiaa. Iso osa alan toimijoista joutuu kriisin pitkittyessä joko lopettamaan toimintansa tai siirtymään uusille toimialoille.

Alalla on paljon pieniä yrityksiä. Tapahtumateollisuuden toimialaraportin mukaan mediaaniyrityksen liikevaihdon keskiarvo on 106 ke, mutta luku voisi olla pienempikin, jos kaikista mikroyrityksistä olisi aineistoa. Yli 65 % yrityksistä toimii alle 250 ke liikevaihdolla.

Tapahtumateollisuuden toimialaraportin mukaan alan yrityksistä 1 % toimii yli 10 miljoonan euron liikevaihdolla, 3 % 5–10 me, 10 % 1–5 me, 11 % 0.5–1 me, 11 % 250–500 ke, ja suurin osa eli 64 % 100–250 ke.

1.2 Hallituksen exit-strategia

Valtioneuvosto on julkaissut 20.4.2021 muistion suuntaviivoista covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle. Hallittu rajoitusten purkaminen edellyttää vakaan epidemiatilanteen ja suotuisan kehityksen koko maassa. Hallitus arvioi epidemiatilannetta kokonaisuutena. Suuntaa-antavina arviointiperusteina voidaan käyttää seuraavia: 1. Epidemia on valtakunnallisesti selvästi supistunut kolmen viikon ajan. 2. Rokotuskattavuuden yli 70-vuotiaiden ja riskiryhmien kohdalla arvioidaan olevan riittävän laaja. 3. Tiedossa ei ole, että ominaisuuksiltaan tuntematon tai rokotteiden antamaa suojaa olennaisesti heikentävä muuntovirus vaikeuttaisi epidemiatilanteen kokonaisarviointia.

Lähtökohtana purkamisessa on, että määrättyistä rajoituksista luovuttaessa voimaan jäävistä pidetään kiinni ja terveysturvallisia toimintatapoja toteutetaan vastuullisesti. Purkamisen edellytyksenä on ajantasainen kansallinen ohjeistus turvallisista toimintatavoista ja siirryttäessä aluekohtaiseen arviointiin alueellisesti tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen purkamistoimien kokonaisuus. Hallitus pitää tärkeänä, että hallitussa rajoitusten purkamisessa tavoitellaan ensin lasten ja nuorten elämään ja arkeen liittyvien rajoitusten lieventämistä ja purkua. Lisäksi on tärkeää, että rokotesuojasta saatavan tiedon perusteella päivitetään ikäihmisiä koskevia rajoituksia ja suosituksia. Huomiota tulee kiinnittää myös sellaisten ryhmien tilanteeseen, joiden arvioidaan kärsineen rajoituksista eniten.

EU:n digitaalisella vihreällä todistuksella tulee olemaan merkitystä matkustamisen avautumisessa. Tässä vaiheessa rokotus- tai vastaaville todistuksille ei olla suunnittelemassa kansallista erityistä käyttötarkoitusta.

Hallitun rajoitusten purkamisen epävarmuustekijät liittyvät tartuntojen korkeaan lähtötasoon, joka siirtäisi myöhemmäksi purkamisedellytysten syntymistä ylipäätään, rokotteiden odotettua huonompaan saatavuuteen ja virusmuunnosten epidemiaa kiihdyttäviin ja rokotteiden tehoa mahdollisesti heikentäviin vaikutuksiin.

Ravitsemisliikkeiden sulkemista koskevan poikkeuslain ja poikkeusolojen voimassaolon päätyttyä seuraavana vaiheena rajoitustoimien purkamisessa on hallituksen puolto hybridistrategian täydennyksen mukaisesta valtakunnallisesta toimenpidetasoluokittelusta (toimenpidetasot 1–3) luopumiselle. Luopuminen tarkoittaa, että arviointia tehdään jatkossa vain alueiden epidemiavaiheisiin perustuen (perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe). Puolto tapahtuisi valtioneuvoston päätöksenä sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen epidemiologisen lausunnon pohjalta. Nykyisten arvioiden mukaan tämä puolto voitaisiin tehdä viimeistään toukokuussa, sillä edellytyksellä, että epidemiatilanne on vakaa ja kehitysmässä suotuisaan suuntaan edellä kuvatulla tavalla. Toimenpidetasoista luopumisen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa alueita ohjauskirjeillään. Myös hybridistrategian toimintasuunnitelma päivitetään.

Tapahtuma-alan kannalta keskeisimmät kysymykset liittyvät turvallisten yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Turvallisten tapahtumien järjestämisessä ja niihin osallistumisessa on tärkeää, että

järjestäjät ja osallistujat noudattavat annettuja rajoituksia ja suosituksia turvallisten tapahtumien toteuttamiseksi. Poikkeusolojen ollessa voimassa ja toimenpidetason ollessa käytössä tapahtumien ja yleisötilaisuuksien järjestäminen (osallistujamäärä enintään 50 henkilöä) on mahdollista vain niillä alueilla, jotka ovat perustasolla, kun toimivaltainen viranomainen sen päätöksellään sallii varovaisuusperiaatetta noudattaen. Sellaisen ulkotilojen osalta, joissa on mahdollisuus katsomo- ja yleisötilojen lohkomiseen, on yhden lohkon osallistujamäärä enintään 50 henkilöä.

Kun valtioneuvoston tasolla luovutaan hybridistrategian mukaisista toimenpidetasoista, voi tapahtumia ja yleisötilaisuuksia järjestää paikallisten ja alueellisten toimivaltainen viranomaisten päätösten mukaisesti perus- ja kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla. Toimenpidetasoista luopumista tarkastellaan huhti-toukokuun vaihteessa ja tavoitteena on, että niistä luovuttaisiin viimeistään toukokuussa. Toimenpidetasoista luopumisen jälkeen aluehallintovirastot ja kunnat tekevät tartuntatautilain ja muun lainsäädännön mukaiset päätökset alueillaan. Alueellisessa päätöksenteossa on huomioitava tartuntatautilain 58 d §, jonka mukaan kiihtymis- ja leviämisvaiheessa olevilla alueilla, joissa 14 vuorokauden ilmaantuvuus on 25 tai enemmän / 100 000 väestö ja alueella on tunnistamattomia tautiryppäitä ja jotka aiheuttavat asiantuntijoiden mukaan merkittävän riskin, on sisätiloissa järjestettävissä tilaisuuksissa huomioitava kahden metrin turvaväli.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama laajapohjainen työryhmä on laatinut esityksen, jossa esitetään portaat yleisötilaisuuksien asteittaiseen avaamiseen tautitilanteen parantuessa. Hallitus pitää tehtyä esitystä hyvänä ja toteuttamiskelpoisena. Ehdotuksen mukaan rajoituksia purettaisiin kolmessa vaiheessa. Aluehallintovirastot ja kunnat tekevät tartuntatautilain mukaiset päätökset alueillaan.

Ensimmäisessä vaiheessa epidemiatilanne on rauhoittunut useammalla alueella perus- tai kiihtymisvaiheeseen. Valtakunnallisen tapausilmaantuvuuden olisi tällöin oltava alle 75 tapausta 100 000 asukasta kohden 14 vuorokauden tarkastelujaksolla ja alueellinen epidemiatilanne mahdollistaa tapahtumien järjestämisen. Tällöin yleisötilaisuuksia voitaisiin järjestää silloin kun yleisölle on osoittaa ennakkoon suunniteltu paikka ja seurueiden on tosiasiallisesti mahdollisuus välttää lähikontakti toisiinsa.

Toinen vaihe edellyttäisi epidemiatilanteen laskua koko maassa kolmen viikon ajan. Valtakunnallisen tapausilmaantuvuuden olisi tällöin oltava alle 50 tapausta 100 000 asukasta kohden 14 vuorokauden tarkastelujaksolla ja alueellinen epidemiatilanne mahdollistaa tapahtumien järjestämisen. Tällöin myös isompien yleisötilaisuuksien järjestäminen olisi mahdollista tartuntatautilain mukaisesti siten, että enimmäisyleisömäärä määräytyisi tilaisuutta varten varatun tilan suuruuden ja erityispiirteiden perusteella.

Kolmannessa vaiheessa rajoitukset poistuisivat, kun uusia tartuntoja ilmaantuisi enää satunnaisesti, ja valtioneuvoston linjaus riittävän rokotekattavuuden tasosta on saavutettu.

Kaikissa kolmessa vaiheessa tilaisuuden järjestäjät sitoutuisivat noudattamaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhdessä laatimia tarkempia ohjeita koronavirustartuntojen ehkäisemisestä. Lisäksi huomioon olisi otettava vastuullisten tapahtumien periaatteet, jotka ovat valmistuneet joulukuussa 2020 opetus- ja kulttuuriministeriön turvalliset tapahtumat -työryhmän työnä. Opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa laatii tarkemman ohjeistuksen rajoitusten purkamisesta eri vaiheissa.

1.3 Tapahtuma-alan tukijärjestelmät eräissä Euroopan maissa

Useat Euroopan maat ovat ottaneet käyttöön tukia, joilla pyritään auttamaan pahasti kärsinyttä business events -sektoria. Erilaisia tukia on kehitetty erityisesti niissä maissa, joissa ymmärretään yritystapahtumien yhteiskunnallinen merkitys ja niiden rooli talouden elvyttäjänä ja työllistäjänä. Business events -sektori kattaa niin kongressit kuin yritystapahtumatkin; selkeyden vuoksi tässä käytetään toimialasta nimeä yritystapahtuma-ala.

Saksan 642 miljoonan euron tukipaketti on yksi Euroopan suurimpia. Saksassa kongressit ja yritystapahtumat työllistävät jopa 1,5 miljoonaa henkilöä ja ala on maan kuudenneksi merkittävintä toimialaa, jonka taloudellisten vaikutusten lasketaan olevan jopa 130 miljardia euroa. Monessa Euroopan maassa uskotaan, että yritystapahtumien yhteiskunnalliset vaikutukset, kuten tieteen ja tutkimuksen kehitys ja osaamisen vieni, ovat merkittäviä ja siksi alaa kannattaa tukea. Näissä maissa tapahtumat nähdään yhteiskunnallisen keskustelun mahdollistajana ja liiketoiminnan vahvistajana, ja päättäjät ymmärtävät, että ala ei selviä ilman julkista tukea. On selvää, että ne maat, joissa yritystapahtuma-alaa tuetaan, selviävät kriisistä voittajina ja ovat kilpailun kärjessä, kun ala vihdoin elpyy ja käynnistyy uudelleen.

Tällä hetkellä arviot alan elpymisestä vaihtelevat; paluu vuoden 2019 tasolle tapahtuu varovais-tenkin arvioiden mukaan aikaisintaan vuonna 2023. Myös tapahtumabudjettien pieneneminen vaikuttaa alan elpymiseen: tänä vuonna kansainvälisten yritystapahtumien budjetit ovat 32–42 % pienempiä kuin vuonna 2019. Yksi syy hitaaseen elpymiseen saattaa olla myös epävarmuus tulevista kokoontumis- ja matkustusrajoituksista sekä siitä, kuinka terveysturvallisuuteen liittyvät asiat vaikuttavat osallistujakokemukseen. Taloudellisten riskien lisäksi vakuutusten saaminen huolettaa järjestäjiä. Rajoitusten aiheuttamat logistiset haasteet vaikuttavat myös tarjousaikojen pidentymiseen.

Saksassa alaa tuetaan 642 miljoonan euron suoralla tuella, joka on suunnattu mm. kokouspaikoille ja tapahtumajärjestäjille. **Tanskan** tuki oli yksi alan ensimmäisiä, suoran tuen määrä on 425 miljoonaa euroa. Ensimmäisessä vaiheessa heti pandemian alettua tukea myönnettiin ensin 12 miljoonaa euroa yli 350 hengen tapahtumille, jotka jouduttiin peruuttamaan. Pian tuen määrää nostettiin 310 miljoonaan. Marraskuussa 2020 tukipaketti sai jatkoaikaa tammikuun 2021 loppuun ja tuen kokonaismäärä nousi 425 miljoonaan euroon. Tanskan tukipaketti on EU:n kattavin ja se kattaa koko kongressi- ja yritystapahtuma-alan.

Itävallan tukipaketin määrä on 300 miljoonaa euroa. Euroopan komissio vahvisti tammikuussa 2021 Itävallan mallin, joka tarjoaa taloudellista tukea kaikille tapahtumille joulukuuhun 2022 saakka. Tuen tarkoitus on kannustaa toimijoita järjestämään tapahtumia. Itävallan hallitus kattaa taloudelliset tappiot siinä tapauksessa, että tapahtuma joudutaan peruuttamaan koronarajoitusten takia. **Hollannissa** tuen määrä on 300 miljoonaa euroa. Se toimii samaan tapaan kuin Itävallan malli, mutta tuki on tarkoitettu ensisijaisesti suurille, yli 300 hengen tapahtumille, kuten festivaaleille. Hollannissa tapahtuma-alan rajoituksia lievennetään heinäkuun alusta lähtien, ajankohta kulkee käsi kädessä rokotussuunnitelman kanssa.

Belgian tarjoaman tuen määrä on 50 miljoonaa euroa. Tukea voi anoa kattamaan tapahtuman kuluja, joista peruutustapauksissa korvataan 60 %. Mikäli tapahtuma pystytään järjestämään, tukirahat täytyy palauttaa. Malli perustuu Tanskan avustusohjelmaan. **Skotlanti** tukee paikallisia yrityksiä 4,4 miljoonalla eurolla. Tukea voivat hakea yritykset, joiden tulot ovat alentuneet vähintään 25 % vuoteen 2019 verrattuna. Skotlannissa tapahtuma-alan odotetaan avautuvan syyskuussa.

Irlannin tukipaketti on suunnattu kokouspaikoille, tapahtumajärjestäjille ja incoming-toimijoille (DMC:t ja PCO:t). Tuen määrä on yhteensä 22 miljoonaa euroa. **Italiassa** suoran tuen määrä on 370 miljoonaa euroa – tukipaketti on suunnattu niin yritystapahtumien järjestäjille kuin kaikille muillekin alan toimijoille ja palveluntuottajille. Matkatoimistoille ja terveysturvakäilysektorille on omat tukipakettinsa (625 ja 175 miljoonaa euroa).

1.4 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, valtiovarainministeriön sekä Valtiokonttorin kanssa.

Esityksen kiireellisuuden vuoksi on tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista. Esityksestä on kuitenkin järjestetty julkinen lausuntokierros lausuntopyyntö.fi -sivustolla (29.3.-7.4.2021) johon saatiin kaikkiaan 78 lausuntoa. Tämän lisäksi asiasta on vielä käyty konsultaatioita Tapahtumateollisuus ry:n kanssa.

Saadussa lausuntopalautteessa esitettiin kritiikkiä kaavailtua lakiehdotusta kohtaan. Tapahtumatakuun katsottiin esitettävässä muodossa olevan myöhässä, puutteellinen, eikä se riittävästi toimisi alihankintaketjujen ja tapahtumaan liittyvien verkostojen näkökulmasta.

Erityisesti teatteriala reagoi (syrjivyyden, teattereiden pois jättäminen ilman perusteluja). Merkittävää kritiikkiä kohdistuu myös omavastuuseen, koska se ei poista riskiä tapahtuman järjestämisestä. Tuen ajankohta toivotaan aikaistettavaksi toukokuulle. Lisäksi toivotaan tapahtuman siirrosta aiheutuvia kustannuksia korvausten piiriin.

Eräs merkittävimmistä kysymyksistä koski alihankkijoiden asemaa. Alan tavan mukaan alihankkijoille maksetaan vasta jälkikäteen, kun tapahtuma on läpiviety onnistuneesti, jolloin lausuntopyyntöä esitetty malli sisällyttää alihankkijat tapahtumanjärjestäjän kustannuksiin ei toimisi. Alihankintaketjun huomioiminen ei voi toteutua pääjärjestäjän kautta. Alihankkijoille tulisi järjestää mahdollisuus hakea itse tukea. Samoin lausuntojen perusteella erityisesti nk. freelancereiden asema on erityisen huono tapahtumien peruuttamistilanteissa.

Lainauksia lausunnoista: *”Artistien ja alihankkijoiden suuntaan tehdyt sopimukset voidaan peruuttaa koska tahansa koronatilanteen vuoksi ilman minkäänlaisia korvauksia tai kuluja tapahtuman järjestäjälle, jolloin tukea saisi vain tapahtumaorganisaatio, joka yleensä hyvin suppea. Syvä huoli alihankintaketjuista.”* *”Agenttuurien myymien artistien esiintymisten peruuttaminen on tapahtumatuottajalle mahdollista koronan vuoksi ilman aikarajaa, korvausvelvollisuutta ja vastuuta.”*

Lausunnoissa kiitettiin OKM:n kautta saatuja festivaali- ja muita tukia. Erässä lausunnossa esitettiin myös vastaehdotus, jonka mukaan ennen tapahtumaa pitäisi tehdä päätös takuun myöntämisestä ja tehdä jo samassa yhteydessä 50 %:n korvaus. Tapahtuman/peruutuksen jälkeen laadittaisiin selvitys toteutuneista kuluista ja korvattaisiin loppuosa tuesta. Eräessä lausunnossa epäiltiin lisäksi, että tapahtumatakuu voi kannustaa korkeariskisten tapahtumien järjestämiseen.

Lausuntopalaute johti lukuisiin muutoksiin esityksessä. Ensinnäkin valmisteltiin laaja tapahtuma- ja kulttuurialan tukitoimenpidekokonaisuus OKM:n kanssa yhteistyössä, jota on kuvattu jaksossa 3. (3.2., 3.3.). Tässä yhteydessä huomioidaan myös mm. teatteritoimintaa. Lisäksi freelancereille osoitetaan avustuksia. Laki lähtee nyt siitä, että alihankkijat ovat mukana korvausten saajina. Tapahtumatakuun voimassaoloaika on esityksessä pidennetty marraskuun loppuun. Lisäksi korvausosuuksia on nostettu 70 %:sta 85 %:iin.

2 Keskeiset ehdotukset

Kyseessä on yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamista koskeva hallituksen esitys. Yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettuun lakiin (jäljempänä *kustannustukilaki*, 508/2020) ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 b § tapahtumatakuusta.

Yleishyödyllisenä toimintana järjestettäviä taide- ja kulttuuri-, urheilu- sekä hengellisiä tapahtumia on tarkoitus tukea ensisijaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan avustuksilla. Vuoden 2021 II lisätalousarvioesityksessä on esitetty taide- ja kulttuurialalle yhteensä 127 milj. euroa koronasta aiheutuvien ongelmien vähentämiseen. Tukipakettiin sisältyisi muun ohella tuki yleishyödyllisenä toimintana järjestettäville tai tapahtumatakuun liikevaihtorajan alle jääville taide- ja kulttuuritapahtumille sekä uskonnollisiin kesätapahtumiin. Taide- ja kulttuuritapahtumien avustukset koskisivat myös ammattimaista tai ainakin osittain taiteen ammatillaisia työllistävää kesäteatteritoimintaa. Tukipaketti sisältäisi avustuksia myös taiteen ja kulttuurin alan ammattimaisille, yleishyödyllisille yhteisöille, yrityksille, kansallisille taidelaitoksille ja valtionosuuden piirissä oleville taide- ja kulttuurilaitoksille. Suomen elokuväsäätiön kautta on tarkoitus kohdentaa avustuksia pienille elokuvateattereille ja elokuvien levittäjille. Lisäksi Taiteen edistämiskeskuksesta on tarkoitus myöntää apurahoja taiteen ja kulttuurin ammatillisille, mukaan lukien toiminimiyrittäjät ja yksinyrittäjät.

Lisätalousarvioesitykseen sisältyy myös määräraha koronan vuoksi peruuntuneiden tai tappioita kärsineiden yleishyödyllisten yhteisöjen ja pienten osakeyhtiöiden järjestämien urheilutapahtumien avustamiseen sekä sarjamuotoisen toiminnan tukemiseen.

Tapahtumatakuu pienentää tapahtuman järjestämiseen liittyvää riskiä ja osoituksena valtion riskinjaosta tapahtumatakuu voi toimia myös apuna hankittaessa tapahtumalle ulkopuolista rahoitusta.

3 Vaikutukset valtiontalouteen

Esityksen mukaan Valtiokonttori voi myöntää samanaikaisesti voimassa olevia ennakkollisia maksusitoumuksia yhteensä korkeintaan 250 miljoonan euron arvosta. Maksusitoumuksista arvioidaan aiheutuvan tapahtumien peruuntumisen tai pienempänä toteutumisen vuoksi takuumaksuja 80 miljoonaa euroa.

Tapahtumatakuun takausvastuiden summaa ja mahdollista tapahtumatakuun kustannusta on arvioitu alv-tiedoista, tunnistamalla tapahtumajärjestäjät toimialan mukaan. Vuonna 2019 alv-tiedoista tunnistettujen tapahtumajärjestäjien liikevaihto kesäkuusta joulukuuhun oli noin 250 miljoonaa euroa. Jos tunnistetut tapahtumajärjestäjät suunnittelisivat tapahtumia yhtä paljon kuin vuonna 2019 ja hakisivat takuuta suunnitelluille tapahtumille tapahtumatakuun takausvastuiden summa olisi 210 miljoonaa euroa. Jos kesä-elokuun tapahtumia toteutuisi yhtä paljon kuin vuonna 2020 ja syyskuusta joulukuuhun tapahtumat toteutuisivat suunnitellusti, tapahtumatakuusta maksettaisiin ulos yhteensä 80 miljoonaa euroa. Edellä esitetyt arviot ovat hyvin epävarmoja, koska ne perustuvat oletuksiin suunniteltujen tapahtumien määrästä ja tapahtumien peruuntumisista, joita ei pystytä varmentamaan. Ennakkotietojen perusteella näyttää, että tapahtumia suunnitellaan tälle kesälle luultavasti huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2019 toteutettiin.

Vuoden 2020 toisessa lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan momentille 32.40.44 (Tapahtumatakuu) 80 miljoonan euron arviomäärärahaa näihin maksuihin varautumiseen. Lopulliset takuumaksut voivat toteutua arvioitua pienempinä tai suurempina riippuen koronatilanteen kehittymisestä ja siitä, miten paljon ennakkollisia maksusitoumuksia haetaan.

Lisäksi ehdotetaan lisätalousarvioesityksessä Valtiokonttorin toimintamenoihin 8,3 miljoonan euron määrärahalisäystä kustannustukien toimeenpanoon, josta 2,4 miljoonaa euroa kohdentuu tapahtumatakuun toteuttamiseen.

Tapahtumatuen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut toimia, joilla tuettaisiin yleishyödyllisenä toimintana järjestettäviä kulttuuri-, urheilu- ja hengellisiä tapahtumia. Tuet jaettaisiin valtionavustuslaissa tarkoitettuina harkinnanvaraisina valtionavustuksina. Yhteensä näihin tukiin ehdotetaan 14 miljoonaa euroa vuoden 2020 toisessa lisätalousarvioesityksessä.

3.1 Suhde EU:n valtiontukilainsäädäntöön

Koska tapahtumatakuun osalta kyse on julkisista varoista taloudelliseen toimintaan myönnettävästä tuesta, siihen tulee soveltaa Euroopan unionin valtiontukisääntöjä. Tapahtumatakuu on muun kustannustukilain mukaisen tuen tavoin yrityksille COVID-19 -pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävää määräraikaista valtiontukea, jonka Euroopan komissio on 24.4.2020 antamallaan päätöksellä hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (komission päätös SA.56995(2020/N myöhempine muutoksineen)). Komission päätös perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 107(3)(b) artiklaan sekä tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.1 lukuun (komission tiedonanto 2020/C 91 I/01 muutoksineen). Kuten muun kustannustuen osalta tapahtumatakuun perusteella maksettavaa korvausta myönnettäessä on otettava huomioon, ettei edellä mainitun Euroopan komission päätöksen mukainen tukien yrityskohtainen enimmäismäärä, 1,8 miljoonaa euroa, ylity.

3.2 Tapahtuma-, kulttuuri- ja luovien alojen muut tukitoimet

Tapahtumatakuu on osa valtioneuvoston toimenpidekokonaisuutta, jolla tapahtuma-alan ja luovien alojen toiminnan estymistä ja vaikeutumista kompensoidaan. Määrärahoja opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan avustuksiin kohdistettaisiin vuoden 2021 toisen lisätalousarvioesityksen mukaan seuraavasti.

Apurahoina kohdennettaviin avustuksiin ja muihin avustuksiin taiteen ja kulttuurin alan ammattilaisille, toiminimille sekä yksinyrittäjille (ns. freelancerit), 64,8 milj. euroa, joita jakaa Taiteen edistämiskeskus. Apurahojen jaossa huomioidaan laajasti kulttuurin alan ammattilaiset, toiminimet sekä yksinyrittäjät (toiminimille ja yrityksille myönnetään avustuksia). Apurahat ovat verottomia ja suuruus on 2 000 euroa/kk. Kalenterivuoden 2021 aikana myönnettäisiin enintään 4 kuukauden apurahoja (8 000 euroa). Mikäli kaikki apurahat ja avustukset olisivat suuruudeltaan 8 000 euroa, 64,8 milj. eurolla voi myöntää 8 100 apurahaa.

Yhteensä vuoden 2021 ensimmäisen lisätalousarvion (noin 15 milj. euroa) kanssa apurahoina ja avustuksina vuonna 2021 jaetaan siten 79,8 milj. euroa, mikä on noin 4,5 kertainen määrä verrattuna vuonna 2020 myönnettyihin korona-apurahoihin ja toiminimien avustuksiin (17,5 milj. euroa).

Niin sanotun vapaan kentän toimijoille ja yhteisöille esittävän taiteen alalla, visuaalisten taiteiden ja kirjallisuuden yhteisöille, lastenkulttuurin toimijoille jne., osoitettaisiin 15 milj. euroa avustuksia, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa. Tuettavan toiminnan tulee olla pääsääntöisesti kulttuuritoimintaa. Yhdistysten tarpeeksi on arvioitu noin 9 milj. euroa ja osakeyhtiöiden noin 6 milj. euroa, kun otetaan huomioon vuonna 2020 myönnettyt avustukset yhteisöille.

Kansallisille taidelaitoksille ja valtionosuutta saaville teattereille, orkestereille ja museoille osoitetaan 20 milj. euroa, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa. Näistä avustuksista kansal-

lisille taidelaitoksille osoitettaisiin 4,5 milj. euroa, ja valtionosuutta saaville teattereille, orkestereille ja museoille 15,5 milj. euroa. Avustus jakaantuu noin 200:lle eri toimijalle ympäri maata. Avustus mahdollistaa harjoitustoiminnan ja palkkojen maksamisen sekä valmistautumisen syksyn näyttämö/näyttely/konserttikauteen.

Kulttuuritapahtumille ja festivaaleille, mukaan lukien kesäteatterit ja uskonnolliset kesätapahtumat, osoitettaisiin määrärahaa 10,5 milj. euroa, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa. Avustus koskee yleishyödyllisenä toimintana järjestettävien kulttuuritapahtumien ja festivaalien tapahtumajärjestäjiä sekä alle 150 000 euron liikevaihdon omaavia osakeyhtiömuotoisia tapahtumajärjestäjiä. Avustukset jakautuvat suurin piirtein siten, että taide- ja kulttuuritapahtumille osoitettaisiin 7,5 milj. euroa, ammattimaiselle kesäteatteritoiminnalle 1 milj. euroa sekä 0,5 milj. euroa harrastajamaiselle kesäteatteritoiminnalle, mikäli toimija työllistää myös ammatillaisia. Uskonnollisille tapahtumille osoitettaisiin avustuksia noin 1,5 milj. euroa, ja museoiden ns. vapaalle kentälle ja muille kulttuuriperintökohteille sekä seurantaloille ja työväentaloille noin 3,5 milj. euroa.

Pienille ja keskisuurille elokuvateattereille ja elokuvien levittäjille osoitettaisiin avustuksia 8 milj. euroa, jotka Suomen elokuvasaatiö jakaa. Taiteen perusopetuksen järjestäjille osoitettaisiin 4 milj. euroa, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa. Lisäksi eräille opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastoille osoitettaisiin 1,56 milj. euroa.

Yhteensä taiteen ja kulttuurin tukeen osoitetaan siten 127,36 milj. euroa.

3.3 Liikunnan alan avustukset

Resurssien lisäämiseksi liikunta- ja urheiluseuroille toiminnan jatkumisen turvaamiseksi, toiminnasta poisjääneiden harrastajien, ohjaajien ja valmentajien takaisin saamiseksi sekä yleishyödyllisen toiminnan alijäämän kattamiseen, joka aiheutuu koronapandemian vaikutuksista, osoitettaisiin avustuksia 9 milj. euroa.

Sarjamuotoista toimintaa tuetaan opetus- ja kulttuuriministeriön tuki-instrumenttien kautta yhteensä 6 miljoonalla eurolla. Avustuksia ohjataan valtakunnallisten ja alueellisten liikuntajärjestöjen korona-avustuksiin, osaamisen kehittämiseen, mm. erityistä tukea tarvitsevien ohjaamiseen ja valmentamiseen sekä nuorten omatoimiseen liikkumiseen kannustamiseen, lajiliittojen järjestämään sarjatoimintaan sekä liikuntajärjestöjen seurojen toimintaa koronatilanteessa tukeviin hankkeisiin. Lisäksi avustuksia ohjataan resurssien suuntaamiseen harrastuksen lopettamis- (drop-out) iässä olevien nuorten omatoimiseen ja organisoimattomaan liikkumiseen kannustamiseen viestinnällisten toimenpiteiden ja kampanjoiden avulla, sekä yleishyödyllisen toiminnan alijäämän kattamiseen, joka aiheutuu koronapandemian vaikutuksista.

Lisäksi koronan vuoksi peruuntuneiden tai tappioita kärsineiden tapahtumien avustamiseen sekä tulevien tapahtumien tukemiseen ohjataan 3,5 milj. euroa.

Yhteensä liikunnan tukeen ohjataan 18,5 milj. euroa.

4 Vaikutukset tapahtuma-alan yritystoimintaan

Tapahtumanjärjestäjien mahdollisuudet pienentää riskiä tapahtumanjärjestämisen osalta paranevat, millä pitäisi olla myönteinen vaikutus tapahtumien järjestämiseen. Tapahtumatakuu kattaa kuitenkin vain osan kuluista peruuntumistilanteessa (85 %), jolloin järjestäjän kontolle jää edelleen osa riskistä tapahtuman peruuntuessa. Tätä on kuitenkin pidettävä kohtuullisena, koska

tapahtumatakuun tarkoituksena ei myöskään kannustaa yrityksiä järjestämään tapahtumia, joiden peruuntumisriski on ilmeinen. Valtio ei myöskään voi ottaa täyttä riskiä tapahtumien järjestämisestä eikä perustuslakivaliokunnan linjaus kohtuullisesta korvauksesta tätä suoranaisesti edellytä.

4.1 Vaihtoehtoiset tavat tapahtuma-alan tukemiseksi

Pääasiallinen instrumentti, jolla korona-ajan aiheuttamia ongelmia on yrityskehittämissä pyritty torjumaan, on ollut kustannustuki. Ensimmäinen kustannustukilaki esiteltiin valtioneuvostossa 5.6.2020 ja se tuli voimaan 1.7.2020. Lain voimassaoloa on jatkettu kaksi kertaa eräin muutoksin. Tapahtuma-alan lasketaan saaneen jonkin verran kustannustukilain mukaisia korvauksia (jakso 1). Tapahtuma-ala on kuitenkin kritisoinut kustannustukilakia, koska peruutustilanteessa alan sopimuskäytäntöjen johdosta yritykset voivat purkaa sopimuksia sanktioitta, jolloin korvattavia kustannuksia syntyy ainoastaan vähän, ja korvausmäärät jäävät pieniksi suhteessa yritysten liikevaihtoon. Tapahtumanjärjestäjät voivat edelleen hakea kustannuksiinsa korvausta kustannustukilaita, mutta kyseessä ei ole menetetyn liikevaihdon kompensointi.

Koska tapahtuman peruuntuminen voi aiheuttaa laajoja verkostovaikutuksia tapahtuma-alan ammattilaisten parissa, havaittiin valmistelun edetessä, että kustannusperusteinen tuki-instrumentti ei ole riittävä palvelemaan alan koko arvoverkoston ongelmia. Tästä syystä rinnalla on valmisteltu laajaa tapahtuma- ja kulttuurialan avustuspakettia, josta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Koronapandemian alkuvaiheessa Business Finland ja ELY-keskukset myönsivät nopeasti kehittämistukia, joista tapahtumanjärjestäjille tuli myös tukea (jakso 1). Kehittämistuet eivät kuitenkaan ole auttaneet em. ammattilaisten toimeentulo-ongelmissa. Näin ollen valtioneuvosto on päättänyt toteuttamaan kokonaispaketin, joka koostuu sekä OKM:n että TEM:n tukielementeistä (ks edellä 3.2., 3.3.). Lisäksi kustannustuki on edelleen haettavissa ja haku on avautunut 28.4.2021.

4.2 Arvio vaikutuksista alan taloudelliseen tilanteeseen

Tapahtumien toteuttamiseen osallistuu laajasti eri toimialoilla toimivia yrityksiä. Tästä syystä tapahtumien alihankkijoita ei pystytä tunnistamaan, eikä näin arvioimaan minkälaisiin alihankkijayrityksiin tapahtumatakuu tarkasti kohdistuu.

Tapahtumien järjestäjät on tyypillisesti luokiteltu toimialoille 82300 Messujen ja kongressien järjestäminen, 90010 Esittävät taiteet, 90020 Esittäviä taiteita palveleva toiminta ja 93120 Urheiluseurojen toiminta. Tapahtumatakuu ei koske säännöllisesti järjestettäviä urheilutapahtumia (esimerkiksi urheiluliigojen otteluita), joten urheiluseurojen toimialaa ei oteta huomioon seuraavassa tarkastelussa. Tapahtumajärjestäjät voivat järjestää vuosittain useita tapahtumia, joten tapahtumajärjestäjien liikevaihtotiedoista ei voi päätellä yksittäisten tapahtumien liikevaihtoja tai osallistujamääriä.

Messujen ja kongressien järjestäminen -toimialalla toimivien yritysten liikevaihdon summa vuonna 2019 oli 200 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 90 miljoonaa euroa, josta vuonna 2019 puolet ja vuonna 2020 kolmasosa kohdistui tapahtumatakuun kuukausille 1.6.-30.11. Messujen ja kongressien järjestäminen laski noin 70 % vuodesta 2019 vuoteen 2020 tapahtumatakuun kuukausilta. Arvonlisäverollista toimintaa vuosina 2019 ja 2020 oli noin 200:lla yrityksellä. Yli 150 000 euron liikevaihto oli vuonna 2019 noin 90:llä.

Esittävät taiteet- ja esittäviä taiteita palveleva toiminta -toimialojen liikevaihdon summa vuonna 2019 oli 410 miljoonaa euroa. Esittävät taiteet- ja esittäviä taiteita palveleva toiminta -toimialoilla toimii kuitenkin suurelta osin muita kuin tapahtumajärjestäjiä. Tästä syystä toimialojen kokonaisliikevaihto ei kuvaa esittävien taiteiden tapahtumajärjestäjien liiketoiminnan laajuutta. Baarit ja yökerhot järjestävät myös esittävien taiteiden tapahtumia, mutta ne toimivat 56301 Olut- ja drinkkibaarit -toimialalla, josta tapahtumien järjestämisestä syntyvää liikevaihtoa ei pystytä erottelemaan.

Arvion mukaan yli miljoonan euron vuosiliikevaihdon yritykset esittävien taiteiden ja niitä palvelevien toimialoilta olisivat suurelta osin tapahtumajärjestäjiä ja sitä pienemmät yritykset tyyppillisesti tapahtumien alihankkijoita. Tapahtumajärjestäjiksi tunnistettujen joko vuonna 2019 tai 2020 yli miljoonan euron vuosiliikevaihdon yrityksiä on 30. Tätä pienempiä tapahtumajärjestäjiä ei pystytä tunnistamaan, mutta niiden määrä on todennäköisesti huomattavasti suurempi. Näiden suurien tapahtumajärjestäjien liikevaihdon summa vuonna 2019 oli 170 miljoonaa euroa ja näiden samojen yritysten liikevaihdon summa vuonna 2020 oli 40 miljoonaa euroa. Tapahtumatakuun kuukausille liikevaihdosta kohdistui vuonna 2019 120 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 15 miljoonaa euroa. Esittävien taiteiden tapahtumien järjestäminen laski noin 90 % vuodesta 2019 vuoteen 2020 tapahtumatakuun kuukausilta. Esittävien taiteiden tapahtumajärjestäjien jakautumista kokoluokittain ei pysty arvioimaan toimialaluokitusten avulla yritysten liikevaihtotiedoista, koska esittävien taiteiden toimialoilla toimii suurimmaksi osaksi muita kuin tapahtumajärjestäjiä.

Tapahtuman asiakkailta saatavat tulot (lipunmyyntitulot, sponsorit jne.) näkyvät tapahtumajärjestäjän liikevaihdossa ja tapahtumajärjestäjä maksaa tapahtuman toteuttamisesta alihankkijoille. Tästä syystä tapahtumajärjestäjien liikevaihtoa voidaan käyttää arvioina tapahtumien järjestämisestä syntyvistä kustannuksista koko alihankintaketjussa.

Toimiala on eri yhteyksissä esittänyt, että erityisen haastavaksi toimialan tilanne muodostuu siinä vaiheessa, kun tapahtumia koskevat rajoitukset poistuvat, tapahtumia voitaisiin järjestää, mutta yritysten kassat ovat tyhjä, työntekijät ja alihankkijat hakeutuneet muille aloille, ja tautitilanteen huonon ennakoitavuuden takia ulkopuolisen rahoituksen saaminen on haasteellista. Tapahtumatakuun tärkeä funktio onkin, tapahtumien peruuntumisista aiheutuneiden tappioiden osittaisen kattamisen lisäksi, myös se, että tapahtumatakuun saanut yritys voi osoittaa ulkopuoliselle rahoittajalle rahoitusasemansa vahvistumisen tapahtumatakuun avulla. Tämän pitäisi parantaa rahoituksen saatavuutta.

5 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto lausui tapahtumatakuuta koskeva hallituksen esityksestä seuraavaa (29.4.). Esitysluonnoksessa tulisi kuvata tarkemmin tapahtuma-alaa ja tapahtumatakuun kohteena olevia yrityksiä. Esitysluonnoksesta tulisi ilmetä tukikelpoisten yritysten toiminnan mittaluokka ja merkitys. Esitysluonnoksessa tulisi esittää arvio ehdotuksen keskeisistä hyödyistä ja vaikutusten suuruusluokasta. Esitysluonnoksessa tulisi esittää arvio tapahtumatakuun kilpailuvaikutuksista. Esitysluonnoksen korvaustaso yrityksille jää epäselväksi.

Arviointineuvoston lausunnon jälkeen esitystä on täydennetty seuraavasti: jaksoon 1.1. on lisätty tapahtuma-alaa koskeva kuvausta tuoreen tapahtuma-alaa koskevan toimialaraportin tietojen pohjalta. Luku 3 valtiontaloudellisista vaikutuksista on uusittu kokonaan, ja siihen on lisätty jaksot 3.3. ja 3.3., joissa kuvataan se kokonaisuus, minkä valtioneuvosto on päättänyt osoittaa kulttuuri- ja liikunta-alalle huomioiden myös opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset. Tapahtumatakuu on siten osa tätä laajempaa kokonaisuutta, jolla alan ongelmia ratkotaan.

Esitykseen on myös lisätty jaksot 4.1. vaihtoehtoisista etenemistavoista sekä 4.2. taloudellisista vaikutuksista tapahtuma-alaan.

Tapahtuma-alan kilpailuvaikutusten tarkempaan analysointiin valmistelun tiukka aikataulu ei anna mahdollisuuksia. Myös toteutuvien kustannusten arviointi on tehty yleisellä tasolla, sillä lain päätavoitteena on kuitenkin luoda rahoituskannustin tapahtumien järjestämiseksi. Mikäli tapahtumia voidaan järjestää menestykselliseksi eivät takuut laukea eikä korvauksia ole tarpeen suorittaa siinä laajuudessa, mihin on varauduttu (arvio 80 me). Lopulliset korvaukset riippuvat peruuntumis- tai rajoittamistilanteesta todetuista, aiheutuneista kustannuksista, jotka voivat vaihdella merkittävästi yrityksestä ja tilanteesta riippuen.

6 Säännöskohtaiset perustelut

5 b §. *Tapahtumatakuu.* Valtiokonttori voisi myöntää hakemuksesta ennakkollisen maksusitoumuksen (tapahtumatakuu), joka koskisi vähintään 200 hengelle suunniteltua yleisötapahtumaa, jonka järjestää vakiintunut, ammattimainen tapahtumanjärjestäjä, jolla on pysyvä organisaatio, tätä toimintaa varten, y-tunnus ja jonka arvonlisäverollinen liikevaihto vuonna 2019 on ylittänyt 150 000 euroa. Tapahtumatakuu koskisi 1.6.–30.11.2021 väliselle ajalle suunniteltuja tapahtumia. Tapahtumatakuu ei koskisi säännöllisiä, ympärivuotisesti järjestettäviä tapahtumia, kuten esimerkiksi viikoittaisia konsertteja, klubi-iltoja tai vastaavia tapahtumia. Tapahtumatakuu koskisi vain tapahtumia, joita ei ole peruutettu ennen tapahtumatakuuta koskevan hakemuksen jättämistä. Oikeus tapahtumatakuuseen alkaisi hakemuksen jättämishetkestä. Valtiokonttori voi myöntää tapahtumatakuun myös tapahtuman suunnitellun ajankohdan jälkeen, jos hakemusta ei ehditä käsitellä etukäteen esimerkiksi sen vuoksi, että hakemus jätetään hyvin lähellä tapahtumapäivää ja sen käsittelyä varten tarvitaan lisäselvitystä.

Tapahtumatakuun tarkoituksena on pienentää tapahtumien järjestämisen taloudellista riskiä tilanteessa, jossa COVID19-pandemian hallintaan liittyvä lain tai viranomaisen määräys estää tai vaikeuttaa tapahtumien järjestämistä ja rahoituksen tai vakuutusten saamista tapahtumien järjestämisen varmistamiseksi. Järjestely olisi määräaikainen ja voimassa 1.6.–30.11.2021. Laki olisi voimassa 1.6.2021 alkaen vuoden loppuun. Tapahtuma katsotaan peruuntuneeksi lain tai viranomaisen määräyksen vuoksi myös, jos korkeintaan 60 päivää ennen tapahtuman järjestämistä on voimassa järjestämisen estävä rajoitus. Tämä aika katsotaan tarpeelliseksi lieventämään mahdollisesti nopeasti muuttuvasta pandemiatilanteesta johtuvaa epävarmuutta.

Tapahtumatakuun myöntäminen edellyttäisi, että tapahtuman järjestäjänä olisi vakiintunut, ammattimainen tapahtumanjärjestäjä, jolla on pysyvä organisaatio tätä toimintaa varten. Tapahtumanjärjestäjän katsominen ammattimaiseksi edellyttäisi, että sillä olisi palveluksessaan palkattua henkilöstöä vähintään yksi henkilö tapahtuman järjestämistä varten. Tapahtumanjärjestäjä voisi kuitenkin myös olla esimerkiksi yksinyrittäjä.

Ammattimaista toimintaa ei olisi esimerkiksi harrastustoimintana tai yhdistyksen varainhankintaa varten järjestettävä pienimuotoinen tapahtumatoiminta.

Säännöksessä tarkoitettuja yleisötapahtumia voisivat olla esimerkiksi taide- ja kulttuurifestivaalit, muuten kuin ympärivuotisen tapahtumatoiminnan osana järjestetyt konsertit ja näyttelyt, urheilutapahtumat, musiikkifestivaalit, messut sekä vastaavat tapahtumat. Mahdolliset OKM:n myöntämät erityisavustukset näille tapahtumille vähennettäisiin tapahtumatakuusta.

Vuoden 2021 II lisätalousarvioesitykseen sisältyy ympärivuotista esityks-, konsertti- ja teatteritoimintaa ja sarjamuotoisia urheilutapahtumia varten erilliset avustushaut. Näitä tapahtumia

tuottavilla yrityksillä ja yrittäjillä on myös mahdollisuus hakea kustannustukea, josta kuitenkin vähennetään mahdollinen myönnetty OKM:n avustus.

Esimerkiksi nuorisoseuran järjestämät lavatanssit eivät ole seuran varsinaista, pääasiallista toimintaa, jolloin ne eivät olisi tapahtumatakuun piirissä. Harrastustoiminta ei myöskään täytä ammattimaisuuden kriteereitä.

Hakijan olisi hakemuksessaan ilmoitettava tapahtuman suunniteltu ajankohta, paikka ja kesto, ja kustannusarvio, sekä tapahtumaan liittyvät pääjärjestäjän alihankkijat. Hakijan olisi esitettävä hakemuksessaan selvitys aiemmasta, vakiintuneesta, ammattimaisesta toiminnastaan tapahtuma-alalla. Tapahtumanjärjestäjän olisi hakemuksessa yksilöitävä käytetyt alihankkijat, niiden rooli ja arvioitu osuus kustannuksista.

Myönnetystä tapahtumatakuusta korvattaisiin takuun saajalle kustannustukena takuehtojen mukaisesti suoraan lain nojalla tai viranomaisen määräyksen vuoksi peruuntuneen tapahtuman järjestämisestä aiheutuneista ja ennakoon ilmoitetuista kohtuullisista toteutuneista kustannuksista 85 %. Korvauksen enimmäismäärä olisi 1 800 000 euroa, joka kuitenkin on myös yritys-kohtainen katto covid-tukien yhteissummalle. Enimmäismäärää määriteltäessä otetaan huomioon, ettei lain 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukainen tukien yritys-kohtainen enimmäismäärä ylity. Tapahtumaan ilmoitetulle alihankkijalle korvataan vastaava osuus toteutuneista kustannuksista, huomioiden mahdollisten päällekkäisyyksien vähentäminen. Myönnettyjen ennakollisten maksusitoumusten yhteenlaskettu määrä saa samanaikaisesti olla enintään 250 miljoonaa euroa.

Jos takuehtojen mukaisesti toteutettu tapahtuma toteutuisi takuupäätöksessä määrättyä olennaisesti pienempänä suoraan lain nojalla tai viranomaisen määräyksen vuoksi, ja näin järjestetty tapahtuma olisi tappiollinen, tapahtumatakuusta korvattaisiin tapahtuman järjestäjälle ja alihankkijalle määrä, joka lasketaan vähentämällä tapahtuman toteutuneista kustannuksista toteutuneiden tulojen määrä, ja kertomalla näiden erotus luvulla 0,85. Olennaisesti pienempänä toteutuneella tapahtumalla tarkoitettaisiin tapahtumaa, joka on voitu toteuttaa lain tai viranomaisen kokoontumista rajoittavan määräyksen vuoksi siten, että tapahtumaan on voinut osallistua enintään 85 % tapahtuman suunnitellusta osallistujamäärästä.

Tapahtumatakuun hakuaika alkaisi 1 päivänä kesäkuuta 2021 ja päättyisi 31 päivänä elokuuta 2021. Tapahtumatakuuseen perustuvan korvauksen hakuaika alkaisi 15 päivänä syyskuuta 2021 ja päättyisi 30 päivänä marraskuuta 2021.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tapahtumatakuuta koskevaan päätökseen otettavista ehdoista, kuten hyväksyttävistä kustannuksista ja tukikelpoisuuden edellytyksistä.

Tapahtumatakuuseen ei sovellettaisi lain 2–5 §:ää eikä 7 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 1 kohtaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2021.

7 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että laissa asetettavien velvollisuuksien koskiessa pörssiyhtiöitä tai muita varallisuusmassaltaan huomattavia oikeushenkilöitä lainsäätäjän liikkumavara on omaisuudensuojan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempi kuin silloin, kun

sääntelyn vaikutukset muodostuisivat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (PeVL 74/2018 vp, s. 3, PeVL 9/2008 vp, s. 4, PeVL 10/2007 vp, s. 2, PeVL 54/2005 vp, s. 3, PeVL 32/2004 vp, s. 2, PeVL 61/2002 vp, s. 3—4, PeVL 34/2000 vp, s. 2). Tapahtumatakuun osalta haasteena onkin juuri tapahtumiin liittyvien toimijoiden moninainen luon-ne, joukossa on yrityksiä joiden liikevaihto ylittää 10 miljoonaa ja toisessa ääripäässä yksinyrittäjiä ja freelancereita. Henkilöllisellä ulottuvuudella on suuri merkitys, mutta sen tavoittaminen pelkällä tapahtumatakuun tyyppisellä instrumentilla ei yksi ole mahdollista. Myös alihankintaketjun huomioiminen nousee keskeiseksi seikaksi.

Perustuslain 6 §:ssä ilmaistaan paitsi perinteinen vaatimus oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatus tosiasiallisesta tasa-arvosta. Keskeiset säännökset tapahtumatakuun näkökulmasta ovat yleinen yhdenvertaisuuslauseke sekä syrjintäkielto. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti todennut, ettei yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn.

Perustuslain yhdenvertaisuussäännös koskee lähtökohtaisesti vain ihmisiä. Yhdenvertaisuusperiaatteella voi kuitenkin olla merkitystä myös oikeushenkilöitä koskevan sääntelyn arvioinnissa etenkin silloin, kun sääntely voi vaikuttaa välillisesti luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan. Tapahtumatakuun osalta valmistelun yhteydessä ilmeni, että koko tapahtumaverkoston taloudellisen aseman turvaaminen yksin tapahtumatakuun kautta ei ole mahdollista, jolloin rinnalle valmisteltiin laajempi tukitoimenpiteiden kokonaisuus (jaksot 3.2., 3.3.).

Perustuslakivaliokunta on aiemman ravitsemisliikkeiden väliaikaisen sulkemisen osalta todennut (PeVL 7/2020 vp), että sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta merkitystä on myös sillä, millaisia mahdollisuuksia elinkeinonharjoittajalla on sopeuttaa toimintaansa lainsäädännön muutoksiin. Valiokunta piti, ottaen huomioon sääntelyn poikkeuksellisen huomattavat vaikutukset ja vaikutusten äkillisyys, välttämättömänä, että lailla säädetään sekä kiellon aiheuttamien menetysten kohtuullisesta kompensoimisesta, että vaikutuksia lieventävistä järjestelyistä elinkeinonharjoittajille. Tapahtumien osalta kokoontumisille asetetut rajoitukset ovat käytännössä estäneet tapahtumien järjestämisen, jolloin näiden rajoitusten vaikutukset ovat pitkälti rinnastettavissa kieltoihin, eräistä vaihtoehtoisista tapahtumanjärjestämiseen liittyvistä teknologioista huolimatta.

Perustuslakivaliokunta uudisti kantansa arvioidessaan tartuntatautilain väliaikaista muuttamista koskevaa sääntelyä (HE 245/2020 vp; PeVL 44/2020 vp) ja katsoi, että valtiosääntöoikeudellisista syistä olisi perusteltua säätää kohtuullisesta kompensoitiosta elinkeinonharjoittajille näille kunnan tai aluehallintoviraston tekemästä tilojen sulkemispäätöksestä aiheutuvista taloudellisista menetyksistä erityisesti silloin, kun rajoitus kestää pidemmän ajan kuin yhden sulkemispäätöksen enimmäisajaksi säädetyn 14 vuorokauden ajan. Eduskunta sisällytti esitykseen antamaansa vastaukseen EV 3/2021 vp lausuman, jonka mukaan se edellytti, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti säännökset siitä, että asiakastilojen sulkemisen aiheuttamia taloudellisia menetyksiä korvataan elinkeinonharjoittajille yleisen kustannustuen kautta tai erillisenä korvauksena, jos 14 vuorokautta kestänyttä sulkemista on jouduttu jatkamaan.

Perustuslakivaliokunta on siten viimeaikaisessa lausuntokäytännössään vakiintuneesti katsonut, että valtion on korvattava elinkeinotoiminnassa käytettävien tilojen lailla tai lain nojalla sulkemisesta aiheutuneita taloudellisia menetyksiä erityisesti, jos sulkemisen kesto, ennalta-arvaamattomuus tai muu vastaava seikka sitä oikeasuhtaisuusarvioinnin kannalta edellyttää. Kohtuullista kompensoitiota määriteltäessä voidaan ottaa huomioon, että yritykset eivät pysty reagoimaan äkillisesti toteutettaviin rajoituksiin normaaleilla kustannusten sopeuttamiseen tähtäävillä toimenpiteillä.

Valmistelun yhteydessä ilmeni, että pelkästään tapahtumatakuun tapaisella välineellä ei yksin voida varmistaa, että tapahtuma-alan monimuotoinen verkoston tulee kaikilta osin huomioi-dukseksi riittävästi. Verkoston tilapäinen ja väliaikainen luonne asettaa lisähaasteita kompensaa-tiopolitiikan rakentamiselle ja toteuttamiselle. Valmistelussa on pyritty huolehtimaan siitä, että työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteluiden yhteisvaikutus olisi mahdollisimman kattava ja eri osapuolet huomioonottava tapahtuma- ja kulttuurialan ken-tässä.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitse-mallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suoje-lusta. Tapahtumatakuun valmistelun yhteydessä on käynyt ilmi, että erityisesti ns. freelancerei-den asema on varsin suojaton tilanteessa, joissa pandemian hallintaan liittyvien rajoitusten vuoksi joudutaan yhteiskunnan toimintoja rajoittamaan. Kyseisillä uusilla tukimuodoilla (TEM, OKM) ja voimassa olevalla kustannustukilailla parannetaan näiden toimijoiden taloudellista ti-lannetta. Kyseisten toimijoiden taloudellinen tilanne on huono, ja alan kompensoiminen on kii-reellistä.

Ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan aiemmat linjaukset ja niiden käyttäminen valmiste-lun pohjana laki on säädettävissä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettuun lakiin (508/2020) uusi 5 b § seuraavasti:

5 b §

Tapahtumatakuu

Valtiokonttori voi myöntää tapahtumanjärjestäjälle ja sen ilmoittamille alihankkijoille hakemuksesta ennakkollisen maksusitoumuksen (*tapahtumatakuu*), joka koskee suunnitellun vähintään 200 hengen yleisötapahtuman järjestämistä, jota ei ole peruutettu hakemuksen jättämishetkellä. Myöntämisen edellytyksenä on, että tapahtuman järjestää vakiintunut, ammattimainen tapahtumanjärjestäjä, jolla on pysyvä organisaatio tätä toimintaa varten sekä yritys- ja yhteisötunnus ja jonka arvonalisäverollinen liikevaihto ylitti 150 000 euroa vuonna 2019. Tapahtumatakuuta ei myönnetä säännöllisesti ympäri vuoden järjestettäviin tapahtumiin. Oikeus tapahtumatakuuseen alkaisi hakemuksen jättämishetkestä.

Tapahtumatakuu koskee yleisölle avoimia tapahtumia, jotka järjestetään 1 päivänä kesäkuuta 2021 tai sen jälkeen, mutta viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2021.

Myönnetyn tapahtumatakuun perusteella tapahtumanjärjestäjälle korvataan takuuehtojen mukaisesti lain nojalla tai viranomaisen määräyksen vuoksi peruuntuneen tapahtuman järjestämisestä aiheutuneista ja ennakoon ilmoitetuista toteutuneista kustannuksista 85 prosenttia. Valtiokonttoriin ilmoitetulle tapahtumanjärjestäjän alihankkijalle korvataan 85 prosenttia niistä toteutuneista kustannuksista, joista se ei ole saanut suoritusta tapahtumanjärjestäjältä. Tapahtuma katsotaan peruuntuneeksi lain tai viranomaisen määräyksen vuoksi myös, jos korkeintaan 60 päivää ennen tapahtuman järjestämistä on voimassa järjestämisen estävä rajoitus.

Jos takuuehtojen mukaisesti toteutettu tapahtuma toteutuu takuupäätöksessä määrättyä olennaisesti pienempänä lain tai viranomaisen määräyksen vuoksi ja tapahtuma on tappiollinen, tapahtumatakuusta korvataan tapahtumanjärjestäjälle ja alihankkijalle määrä, joka lasketaan vähentämällä tapahtuman toteutuneista kustannuksista toteutuneiden tulojen määrä ja kertomalla näiden erotus luvulla 0,85. Olennaisesti suunniteltua pienempänä toteutuneella tapahtumalla tarkoitetaan tapahtumaa, joka on voitu toteuttaa lain tai viranomaisen kokoontumista rajoittavan määräyksen vuoksi siten, että tapahtumaan on voinut osallistua enintään 85 prosenttia tapahtuman suunnitellusta osallistujamäärästä.

Tapahtumatakuun perusteella maksettavan korvauksen enimmäismäärä on 1 800 000 euroa korvauksen saajaa kohden. Enimmäismäärää määriteltäessä otetaan huomioon, ettei 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukainen tukien yrityskohtainen enimmäismäärä ylity. Korvausta myönnettäessä vähennetään 2 momentissa säädetyille tukikaudelle kohdistuvat COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset. Saajan korvauksesta vähennetään myös opetus- ja kulttuuriministeriön samaan tapahtumaan myöntämä erityisavustus. Myönnettyjen ennakkollisten maksusitoumusten yhteenlaskettu määrä saa samanaikaisesti olla enintään 250 miljoonaa euroa.

Tapahtumatakuun hakuaika alkaa 1 päivänä kesäkuuta 2021 ja päättyy 31 päivänä elokuuta 2021. Hakijan on ilmoitettava hakemuksessaan tapahtuman suunniteltu ajankohta, paikka ja kesto, sekä kustannusarvio. Hakijan on esitettävä hakemuksessaan selvitys aiemmasta, vakiin-

HE 79/2021 vp

tuneesta, ammattimaisesta toiminnastaan tapahtuma-alalla. Tapahtuman järjestäjän on hakemuksessa myös yksilöitävä käyttämänsä alihankkijat sekä niiden rooli ja osuus kustannuksista. Tapahtumatakuuseen perustuvan korvauksen hakuaika alkaa 15 päivänä syyskuuta 2021 ja päättyy 30 päivänä marraskuuta 2021.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tapahtumatakuuta koskevaan päätökseen otettavista ehdoista.

Tapahtumatakuuseen ei sovelleta 2—5 §:ää eikä 7 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 1 kohtaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä 6.5.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Elinkeinoministeri Mika Lintilä